

Güneydo u Sibirya Türk Lehçelerinde Mo olca Unsurlar

**(Tuvacadaki Mo olca kelime ödünçlemelerin ses benimsesi olayı
üzerine bir örnek)**

çän

jegün

züün

töögü

täike

. täike

. tüüx

tüük

södü

següle

süil

sül,

süil

o

u

tuuc tod

tuuli

tuul'

toju

tuul'

tuguji,

a

ö

ü-

ü-

ö

tüüx

södü

süil

töögü,

ä

o ö

uu, üü

uu, üü

xuumak

çagumag

xuumag

uurçay

agurçay,

uurçay)

kye'jee

o

aa

öö

kalçaa

ee

o

öö

o ö

agu, egü

agu, egü

aa ee

o ö

ünlünün bulundu u Mo olca kelimelerinin Tuvacaya girdikten sonra Türkçedeki uzun ünlünün olu ma kuralına göre söz konusu iki ünlüden ilk ünlüye vurgu ° Đ#P G ,#@ /) v'•@• à(° À

Güneydoğu Sibirya Türk Lehçelerinde Mo olca Unsurlar

Mo olcanın VCV yapısından iki ünlü arası ünsüzün dü ü ü olayından önceki döneminde olmasa da, Sarıh yazısı döneminin Oyratçası ve Darhatçadan veya Orta Mo olcadan Tuvacaya girmiş olabileceğini söylemek istiyoruz.

Tuvacadaki Mo olca ödünç kelimelerin ses benimseni olayının Mo olcanın ses bilgisi bakımından geniş ölçüde ele alınması, Tuvaca ve Mo olcanın tarihî ilişkileriyle ilgili önemli sorunların açığa kavuşturulmasında katkıda bulunacağı muhakkaktır.

Kısaltmalar

Ba.	Bayatça	Kal.	Kalmukça
Da.	Darhatça	SY.	Sarıh yazısı
Derb.	Derbetçe	Tuv.	Tuvaca
HMo.	Halha Mo olcası	UU.	Uygur-Uryanhayca
		YMo.	Yazılı Mo olca

Kaynaklar

- BALDAN, L., C. TSOLOO, (1974). "Bayad aman ayalguu, aman zoxiol sudalsan zarim dün", *index uxazni akademiyin mekte* No 3 Ulaanbaatar.
- BOLD, L., (1977-76). "Mongol xelnees uygur-uryanxay xelend orson ügsiyn eg ig aviani ontslog", *Xel zohid sudal*, XII (8), Ulaanbaatar.
- , (1978). *Oscennosti uygur-uryanxayskogo yazika* Avtoreferat kandidatskoy dissertatsii, Ulan-Bator.
- , (1996). *storiçeskiye svyazi mongol'skogo yazika s sayanskimi tyurkskimi yazikami*, Avtoreferat doktorskoy dissertatsii, Ulan-Üde.
- CAM'YAN, G., (1970). "Tod üsgiyñ zöv biçgiyñ düremd urt eg giyg herhen temdeglesen tuxay asuudald", *Mongolın sudal*, VII, Ulaanbaatar.
- HATTOR, SH., (1970). "The length of Vowels in Proto Mongolian", *Mongolian Studies* Amsterdam.
- LUVSANVANDAN, .., (1967). "Orçin tsagiyn mongol xelniy urt eg giyñ garlın tuxay asuudald", *Xel zoxid*, IV, Ulaanbaatar.
- POPPE, N., (1959). "On the Velar Stops in Intervocalic Position in Mongolian", *Ural-Altische Jahrbucher* 31,
- , (1962). "The Primary Long Vowels in Mongolian", *Jurnal dela Societe Finno-Ougrienne* 632,
- RİNÇEN, B., (1964). *Mongol biçgiyñ xelniy züy; tergüün devter*; Ulaanbaatar.
- ARXÜÜ, Ts., (1984). "Darxadın aman ayalguunı urt eg giyñ üüslıyñ tuxay", *Mongol Ulsın x.Surguul' Erdem indigėniy biçig* No 3 Ulaanbaatar.
- TATAR NİSEV, B. .., (1976). *Mongol'skoye yazıkovoje vlyaniye na tuvinskuyu leksiku*, Tuvinskoye knijnoye izdatel'stvo, Kızıl.
- TÖMÖRTOGOO, D., (1992). *Mongol xelniy tüüxen xel züyñ ündes, Mongol xelniy tüüxen avian züy, negdügėr devter*; Ulaanbaatar,

- TRS, (1968). "Turvinsko-rus *İskandinav Tarıva* Okolo 22000 slovozdát'svo" *Sovetskaya entsiklopediya*, Moskva.
- UUGANBAYAR M., (1994). "Mongol dğavökdäilydiü, şğxay asuu *Mo distan Üniversitelerası Bilim Konferansında sunulan bildiri*, Ulaanbaatar.